

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSUT- SKOTTETS BETÄNKANDE 19/2001 rd

Regeringens proposition med förslag till lagar om ändring av folkhälsolagen och av vissa and- ra lagar gällande miljö- och hälsoskydd

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 22 maj 2001 en proposition med förslag till lagar om ändring av folkhälsolagen och av vissa andra lagar gällande miljö- och hälsoskydd (RP 81/2001 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- direktör Risto Aurola och överinspektör Veli-Mikko Niemi, social- och hälsovårdsministeriet
- regeringsrådet Kristiina Pajala, jord- och skogsbruksministeriet
- överinspektör Ulla Karhu, handels- och industriministeriet
- överdirektör Jorma Hirn, Livsmedelsverket
- överdirektör Esko Uusi-Rauva, Forskningsanstalten för veterinärmedicin och livsmedel

- vicehäradshövding Jyrki Kivistö och sakkunnige Matti Laiho, Finlands Kommunförbund
- juristen Helena Kinnunen, Finlands Fastighetsförbund
- ordförande Herkku Hernesniemi, Boendeförbundet rf
- direktör Seppo Heiskanen, Livsmedelsindustriförbundet rf
- informatör Raija Marttila, Finlands Livsmedelsarbetarförbund FLF
- ombudsman Veli-Matti Aittoniemi, Finlands Hotell- och Restaurangförbund
- ombudsman Ilkka Nieminen, Finlands Dagligvaruhandel
- ordförande Simo Järvinen, Kuntien terveystarkastajat ry
- ordförande Leena Panula, Ympäristö- ja terveysteknisen tekniset ry.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att folkhälsolagen och vissa andra lagar gällande miljö- och hälsoskydd ändras så att de myndighetsuppgifter som föreskrivs i lagarna skall kunna skötas som samarbete mellan kommuner och samkommuner. Ändringarna syftar till att öka möjligheterna för samarbete mellan kommuner i fråga om verkställigheten av folkhälsolagen och annan lagstiftning om miljö- och hälsoskydd. De övriga lagarna som föreslås bli ändrade på detta sätt är hälsoskyddslagen, livsmedelslagen, lagen om livs-

medelshygien i fråga om animaliska livsmedel, produktsäkerhetslagen, kemikalielagen och lagen om åtgärder för inskränkande av tobaksrökning.

I fråga om hälsoskyddslagen föreslås också ändringar som gäller utomstående sakkunniga som producerar tjänster för hälsoskyddsmyndigheterna och avgifter som tas ut för övervakningen. Det föreslås att lagen kompletteras med en bestämmelse om utvärdering av behörigheten och sakkunskapen hos utomstående sakkunniga.

Dessutom föreslås att bestämmelsen om avgifter som tas ut för övervakningen skall ändras så att kommunen skall kunna uppbära en avgift för provtagning, mätningar och undersökningar för övervakning av vattnet på badstränder samt för utredning av sanitära olägenheter förorsakade av enskilt brunnsvatten eller sanitära olägenheter i bostäder.

Regeringen föreslår likaså att hälsoskyddslagen kompletteras med bestämmelser om den livsmedelshygieniska kompetens som skall krävas av dem som arbetar i livsmedelslokaler. Verksamhetsidkaren skall ansvara för att de som arbetar i en livsmedelslokal har tillräcklig livsmedelshygienisk kompetens för att klara av sina uppgifter. Verksamhetsidkaren skall också ansvara för att arbetstagarna vid behov får utbild-

ning och instruktion i livsmedelshygien. Det föreslås att social- och hälsovårdsministeriet bemyndigas att genom förordning utfärda närmare bestämmelser om livsmedelshygienisk kompetens, testning av kompetensen, kompetensintyg och behörigheten hos dem som testar kompetensen.

Regeringen föreslår ytterligare att de bestämmelser i produktsäkerhetslagen som gäller den kommunala tillsynsmyndighetens uppgifter samt sökande av ändring ändras så att de står i samklang med de övriga miljö- och hälsoskyddslagarna.

De föreslagna lagarna avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att de har antagits och blivit stadfästa.

UTSKOTTETS STÄLLNINGSTAGANDEN

Motivering

Av de orsaker som framgår av propositionens motivering och med stöd av erhållen utredning finner utskottet förslaget behövligt och lämpligt. Utskottet tillstyrker sålunda lagförslaget i propositionen med följande anmärkningar och ändringsförslag.

Utskottet anser att målen för reformen är mycket viktiga. Genom samarbete mellan kommuner och specialisering kan man effektivisera övervakningen av lagstiftningen om miljö- och hälsoskydd och bättre utnyttja övervakarnas sakkunskap. Anlitande av utomstående tjänsteproducenter i större utsträckning än för närvarande bland annat för undersökningar i anslutning till boendehälsa frigör den kommunala hälsoövervakningens personalresurser för livsmedelsövervakning som har konstaterats ha brister. Resurserna för kommunernas livsmedelstillsyn, som hör till sektorn för miljö- och hälsoskydd, har under de senaste åren minskat trots att uppgifterna har ökat och blivit mera krävande. Samarbetet mellan kommuner förbättrar möjligheterna att skapa en viss typ av kunskapscentra.

Utskottet konstaterar att det är en central uppgift för miljö- och hälsoskydd och hälsoskyddsmyndigheternas övervakning att förebygga häl-

soproblem. Det är också kostnadsmässigt förmånligare att förebygga skador och minimera riskerna än bara åtgärda följderna. Därför anser utskottet att man inte genom avgiftspolitik skall minska hälsokontrollens förebyggande effekt. Enligt motiveringen till 50 § hälsoskyddslagen (763/1994) skall den första inspektion som den kommunala hälsoskyddsmyndigheten utför i en bostad eller i ett annat vistelseutrymme alltså vara avgiftsfri för fastighetsägaren. Enligt utskottets uppfattning kan man med små avgifter minska i och för sig helt onödiga inspektioner, men det föreligger risk att behövliga inspektioner inte blir utförda, om avgifterna inte är skäligen och om faktureringspraxis inte noggrant följer den praxis som beskrivits i motiveringen till propositionen.

Reformens mål, dvs. en bättre livsmedelssäkerhet är mycket viktigt. De senaste årens handlingar i Europeiska unionen har visat att tryggheten av livsmedelssäkerheten gagnar såväl konsumenterna som alla som är verksamma i livsmedelsbranschen. Säkerställande av livsmedelsarbetarnas livsmedelshygieniska kompetens och utveckling av egenkontrollen är enligt utskottets uppfattning viktiga medel i strävandena att förbättra livsmedelssäkerheten. Den livs-

medelshygieniska kompetensen står inte till alla delar på en tillräcklig hög nivå, vilket enligt sakkunniga har tagit sig uttryck i till exempel ett ökat antal fall av matförgiftningar. Bland annat ökad användning av hyrd arbetskraft i livsmedelsbranschen har lett till att det finns allt fler arbetstagare som saknar livsmedelshygienisk kompetens. Motsvarande problem gäller personer med sommarjobb. Enligt ett utkast till förordning som tillställts utskottet skall arbetstagare ha de kunskaper som avses i bestämmelserna senast när han eller hon har arbetat i tre månader. På grund av de kortvariga anställningarna och användningen av hyrd arbetskraft finner utskottet det motiverat att förordningen utformas så att en arbetstagare som har arbetat inom branschen i tre månaders tid skall ha kunskande trots att han eller hon inte varit anställd hos samma arbetsgivare. Utskottet understryker att det dock är verksamhetsidkaren som är ansvarig i alla situationer för livsmedelshygienisk kompetens hos personer som arbetar med livsmedel.

Utskottet föreslår att 40 § i hälsoskyddslagen preciseras i fråga om avgiftsskyldigheten. Verksamhetsidkaren skall enligt 2 mom. ansvara för avgiften för kompetenstest. Paragrafens 3 mom. ger testaren rätt att ta ut avgift för testet. Utskot-

tet föreslår att 3 mom. utformas på ett sätt som klargör denna ansvarsfördelning.

Förslag till beslut

Med stöd av det ovan anförda föreslår social- och hälsovårdsutskottet vördsamt

att lagförslagen 1, 3—7 godkänns utan ändringar och

att 40 § i det andra lagförslaget godkänns med ändringar:

Det andra lagförslaget

40 §

Livsmedelshygienisk kompetens

(1 och 2 mom. som i RP)

Den som anordnar kompetenstest har rätt att för testet ta ut en avgift som motsvarar högst de faktiska kostnaderna för anordnandet av testet.

(4 och 5 mom. som i RP)

Helsingfors den 8 juni 2001

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Marjatta Vehkaoja /sd
medl. Eero Akaan-Penttilä /saml
Merikukka Forsius /gröna
Tuula Haatainen /sd
Inkeri Kerola /cent
Niilo Keränen /cent

Valto Koski /sd
Marjaana Koskinen /sd
Juha Rehula /cent
Päivi Räsänen /kd
Marjatta Stenius-Kaukonen /vänt
Raija Vahasalo /saml.

Sekreterare vid behandlingen i utskottet var

utskottsrådet Eila Mäkipää.